

13. YKSILÖ JA KULTTUURI

KULTTUURI

- **Kulttuuri:** monimerkityksinen käsite, joka viittaa ihmisen moninaiseen ajatteluun ja toimintaan
 - esim. uskomukset, arvot, käyttäytymistavat, elämänmuodot, rakennettu ympäristö
- Kulttuurin **perusominaisuuksia** ovat:
 1. kulttuuri on jaettava
 2. kulttuuri on opittua ja melko pysyvää
 3. kulttuuri vaikuttaa vahvasti ihmisten käyttäytymiseen
 4. kulttuuri on organisoitu arvojen, asenteiden, uskomusten ja tarpeiden järjestelmä
 5. kulttuuri on aineetonta ja aineellista
- **Kulttuuripiiri:** jonkin kulttuurisen piirteen perusteella määritelty maantieteellinen alue

HOFSTEDE: KULTTUURIN ULOTTUVUUDET

Kulttuurin ulottuvuus	Ulottuvuutta kuvaava kysymys
Yksilöllisyys-yhteisöllisyys	Kokevatko yhteisön jäsenet olevansa itsenäisiä yksilöitä vai määrittelevätkö he itsensä enemmän osana yhteisöä?
Valtaetäisyys	Korostetaanko yhteisössä ihmisten välisiä hierarkioita vai pyritäänkö ihmisten välisiä arvoasemien eroja pienentämään?
Maskuliinisuus-feminiinisyys	Ohjaavatko yhteisöä kilpailu, saavutukset ja menestys vai toisista välittäminen ja heikommassa asemassa olevien tukeminen?
Epävarmuuden välttäminen	Ovatko epäselvät ja tuntemattomat tilanteet yhteisössä uhkia vai hyväksytäänkö epävarmuus ja epäselvyys?
Aikaorientaatio	Voivatko asiat yhteisössä muuttua ja voidaanko vanhoista perinteistä luopua?
Mielihyväkeskeisyys	Onko hyväksytyä osoittaa halukkuutta toteuttaa mielihalujaan ja toiveitaan koskien elämästä nauttimista ja hauskanpitoa?

KULTTUURIN OMAKSUMINEN SOSIALISAATIOSSA

- **Sosialisaatio:** läpi elämän kestävä prosessi, jonka kuluessa yksilö kasvaa yhteisön ja yhteiskunnan jäseneksi
- Kulttuurin keskeisten tietojen, taitojen, arvojen ja normien omaksuminen
- Yksilö on myös itse aktiivinen toimija, joka muokkaa yhteisöä
- Osana sosialisaatiota yksilölle muotoutuu sosiaalinen identiteetti ja kulttuurinen identiteetti

AKKULTURAATIO

- **Akkulturaatio:** prosessi, jossa yksilö sopeuttaa toisen kulttuurin elementtejä omaan käyttäytymiseensä ja persoonallisuuteensa
 - esim. sopeutuminen uuteen kulttuuriin maahanmuuton yhteydessä
- **Akkulturaatiostressi:** yksilön identiteettiin kohdistuva ristiriita, jossa pyrkimyksenä on samanaikaisesti oman kulttuuri-identiteetin säilyttäminen sekä sopeutuminen uuteen kulttuuriin
- **Identiteetin vahvistaminen:** ilmiö, johon liittyy esim. kulttuuristen perinteiden elvyttämistä ja ylläpitämistä, ryhmään kuulumisen tunteen vahvistamista sekä yhtenäisyyteen pyrkimistä
 - usein vastareaktio turvattomuuden tunteelle

BERRY: AKKULTURAATIOASENTEET

- **Integraatio:** yksilö suhtautuu myönteisesti sekä omaan kulttuuriin että uuteen valtaväestön kulttuuriin
- **Assimilaatio:** yksilö kokee tärkeäksi vain valtaväestön kulttuurin ja hylkää kokonaan oman alkuperäisen kulttuurinsa
- **Separaatio:** yksilö suhtautuu myönteisesti oman kulttuurin säilyttämistä kohtaan ja kielteisesti valtaväestön kulttuuriin
- **Marginalisaatio:** yksilö suhtautuu kielteisesti sekä oman kulttuurin säilyttämiseen että suhteiden luomiseen valtaväestön jäsenten kanssa

KULTTUURIENVÄLISYYS

- **Kulttuurienvälisyys:** monimuotoinen kulttuurien välillä tapahtuva vuorovaikutus
- **Kulttuurienvälisyyden tutkimus:**
 - selvittää kulttuurisia stereotyyppioita
 - tarkastelee kulttuuriin ja identiteettiin liittyvää puhetta kriittisesti
 - pyrkii ymmärtämään ihmisten moninaisuutta

MAAILMANKANSALAISEN ASENNE

- Myönteistä kehitystä kulttuurienvälisyydessä kuvaa **maailmankansalaisen asenne:**
 - sisältyy vahva kokemus koko maailman, ei vain tietyn valtion, kansalaisena olemista
 - liittyy keskeisesti myös kyky sopeutua ja toimia kansainvälisissä ympäristöissä
- Kielteistä kehitystä kuvaa **toiseuttaminen:**
 - toiseen ryhmään kuuluvan yksilön tai koko ryhmän pitäminen poikkeuksellisena, normeihin kuulumattomana ja erilaisena verrattuna omaan itseen ja normaalina pidettyyn
 - korostetaan eroja, luodaan kuvitelmaa yhdenmukaisuudesta sekä vahvistetaan ja puolustetaan omaa identiteettiä

KULTTUURIN VAIKUTUS PERSOONALLISUUTEEN

- **Ensimmäinen taso:** taipumukselliset piirteet jossakin määrin universaaleja
 - viisi suurta persoonallisuuden piirrettä esiintyvät eri maissa ja kulttuureissa melko samalla tavalla
 - kulttuuri säätelee yhtenä tekijänä sitä, miten yksilö voi ilmaista taipumuksellisia piirteitään
- **Toinen taso:** tyypilliset sopeutumistavat sidoksissa aikaan, paikkaan ja rooleihin
 - kulttuurissa ylläpidetään tietynlaisia arvoja, uskomuksia ja tavoitteita, jotka vaikuttavat yksilön omaksumiin tyypillisiin sopeutumistapoihin
- **Kolmas taso:** kulttuuri vaikuttaa tarinamuotoisen identiteetin muotoutumiseen
 - millaisista tarinavaihtoehdoista yksilö voi valita omat elämäntarinansa ja miten hänen tulisi niitä elää